

La Història de l'Art

Francesc Pujols, el notable cronista, honora les planes d'aquest volum. Ell hauria volgut —i nosaltres tant com ell— que amb aquest treball seu es publicuessin sis fotografies, reproducció de sis obres d'art de les sis èpoques que esmenta, però no hem trobat manera de satisfer aquest desig del nostre admirat amic, que ens hauria plagut —repetim-ho,— sols fos per a correspondre a la seva atenció i a la seva gentilesa. I també perquè el lector veiés gràficament la raó de les teories exposades per l'il·lustre crític d'art i original cronista, que per la profunditat de pensaments, tant com pel seu estil personalíssim, té un alt prestigi entre els escriptors de Catalunya.

Limitant-nos a les arts plàstiques i oblidant per un moment la poesia i la música i prescindint també per un instant d'aquells països en els quals per fonda i grandiosa que fos la concepció de l'art que tingueren i realitzaren, no van passar mai, en el fons, de la visió primitiva, com veiem en mant poble primitiu i en mant poble de les civilitzacions antigues i prescindint també d'aquells altres països que, com molts de moderns, havent assolit formes d'art perfectes i, de tan perfectes, nascudes mortes, no els hi han sabut encomanar l'alè de vida que ha d'animar tota obra d'art i reduïnt-nos al camí ample i triomfal que va fer l'art de Grècia a Itàlia, en el transcurs dels segles antics i moderns, direm el que segueix. ♦ A Grècia, l'art va arribar a l'espendor màxima coneguda en la història humana. Va arribar a crear, com aquell que no diu res, l'art clàssic que ha servit i servirà de model etern i universal als artistes, mentre l'home sigui home. A Roma, aquest art suprem va continuar la vida il·luminat pels raigs del sol grec, radiant des d'Atenes, com la terra il·luminada pel sol del cel. Cansada Roma del pes de la seva grandesa i de l'excès de la seva força, va caure extenuada, caient-li les estàtues fins a les entranyes de la terra i eixoplugant-se modestament sota les columnes tronto-

llants dels temples, com els pobres que demanen caritat a la porta de l'església. El poble romà va acabar passant per davant de les estàtues, deixant-les caure, i per davant dels temples sense ni alçar els ulls per a mirar-se'ls. La llum del sol d'Atenes ja no hi tocava. Era la terra de nits. Una certa resplendor va tornar a venir de l'Orient, bressol del sol. L'art bizantí estenia les ales com les dels àngels que concebia i les encenia amb una nova flama de vida resplendent. Aquesta llum contra claror de les muntanyes i per damunt dels camins, tornava a fer la ruta cap a Itàlia. Si l'art antic d'Atenes va il·luminar i encendre Roma, l'art de Bizanci il·luminava i encenia Florència. La llum grega tornava a il·luminar el mar i la terra i amb els segles, a través del gòtic, els homes, tornant a alçar els ulls i mirar els temples i abaixant-los fins a terra, van anar veient les espatlles de les estàtues enterrades, desenterrant-les més vives que mai, i tornant-les a alçar com les columnes dels temples. Va venir el Renaixement, creant l'art que porta aquest nom gloriós. La concepció grega i romana de l'art va renéixer i es va tornar a imposar com a model etern que és de la concepció artística dels homes en la plenitud de la maduresa humana.